

Izhaja enkrat na mesec.

Cena:

za vse leto 25.— D.
za pol leta 12.50 D.
Posamezna številka
stane 2 D.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo:
Ljubljana,
Komenskega ul. 12.

JUGOSLOVANSKI

OBRRTNIK

Izhaja enkrat na mesec.

Cena inseratom:

Pri enkratni objavi

1/1 strani 240.— Din.

1/2 strani 120.— Din.

1/4 strani 60.— Din.

1/8 strani 40.— Din.

1/12 strani 20.— Din.

GLASILO „JUGOSL. TRGOVSKE-OBRTNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Volitve v oblastne skupščine.

Po vidovdanski ustavi so bile določene oblastne skupščine po posameznih pokrajinah naše države. Iz zgolj strankarskih motivov se je od leta do leta zavlačevalo oživotvorjenje teh institucij. — Tako smo dočakali že 8. leto odkar bivamo združeni v lastni državi, ko so se še le razpisale volitve za oblastne skupščine. Prvič odkar obstoji Jugoslavija, se bje pri nas volilni boj za oblastne samouprave. Pri nas v Sloveniji so te volitve tem večje važnosti, ker je sedaj dana prilika, da se pove beograjski gospodi, da hočemo biti na svoji zemlji sami gospodarji in si deželno gospodarstvo tako urediti kot to zahtevajo interesi našega naroda. Vsi stanovi brez razlike občutijo že dosti dolgo časa vso krutost centralizma in naravnost neverjetno je, da bi se še kak dobil, ki bi želel še nadalje izžemanja naših pridobitnih slojev.

Obrtniki in trgovci, 23. januarja se bo odločilo, kdo naj prevzame delo in od-

govornost v oblastnih samoupravah. Že danes je odločeno, da bo ta dan izšla iz volilnega boja kot zmagovalka Slovenska ljudska stranka, v kateri so organizirani vsi stanovi od kmeta, uradnika preko obrtnika in trgovca do delavca. Zmago si ne bo priborila z demagoškimi govori ali komedijami kot jih uporabljajo nekatere stranke, temveč dobila bo zaupanje vsega slovenskega naroda vsled doslednega in poštenega delovanja v odsekih in v parlamentu v Beogradu, kjer je v težkih razmerah vztrajala na avtonomističnem programu in branila do skrajnosti interese celokupnega slovenskega naroda. Pa ne samo parlamentarno delo, temveč tudi razne naprave po Sloveniji služijo kot dokaz, da Slovenska ljudska stranka ni držala od leta 1908. do 1918. rok navzkriž, ko je imela oblast v bivšem deželnem zboru na Kranjskem. Neštete moderne ceste, vsem higijenskim predpisom odgovarjajoči vodnjaki in vodovodi, moderne bolnice, so živa

priča kako razumejo zastopniki poštene stranke gospodariti, samo če imajo predpogoje za ustvarjanje. Eno je gotovo, da sedanje samouprave še zdaleka ne bodo podobne bivšim deželnim zborom, kjer so pri sestavljanju ustave dobro nato pazili, da bi posamezne pokrajine ne dobile preveč prostosti in možnosti za razvoj. Vendar je boljše nekaj kot nič. Zato ne sme nobenega obrtnika in trgovca to omalodušiti in ga odvrniti od tega, da bi na dan volitev ostal doma z izgovorom, bodo že brez mene opravili. Pridobitni sloji, sedaj je čas in prilika, da daste duška Vaši nejevolji za vse težke ure, ki ste jih prestali radi raznih zakonov in naredb, ki jih je skrupul centralistični režim za to, da bi kolikor mogoče bolj izžel našo finančno moč in nas tako prisilil, da bi se polagoma umaknili drugim podjetnikom. Slovenski obrtniki in trgovci, storite svojo dolžnost 23. januarja in oddajte svoj glas Slovenski ljudski stranki, ki ima zapisano na zastavi: avtonomistični program SLS.

Ljubljanski obrtniki in trgovci! V nedeljo, 23. januarja pri volitvah v oblastne skupščine, oddajte svoj glas Slovenski ljudski stranki. Ta stranka je edina, ki je postavila na kandidatno listo obrtnika na tako mesto, da bo gotovo izvoljen. Ni pa dovolj, da je Vaš zastopnik samo izvoljen, temveč dobiti mora vse glasove obrtnikov in trgovcev ljubljanskega mesta in tako javno pribiti, da je kandidat

Anton Rojina,
industrijalec in predsednik J. O. Z.
v Ljubljani

v resnici pravi zastopnik vseh obrtnih in trgovskih krogov v Ljubljani. Zato vsi na delo, da bo zmaga tem sijajnejša.

Avtonomistični program SLS.

SLS stoji na stališču edinstva države. Zato hoče: eno ustavo, eno državno ozemlje, eno državljanstvo z enotnimi državljanskimi pravicami, kakor tudi le eno državno oblast, ki se očituje v zakonodaji ter upravni in sodnijski funkciji, en državni parlament. Za celo državo zahteva eno obliko vladavine ter enega in istega nositelja vladavine. V mednarodnih, ozir. meddržavnih političnih ter carinsko-trgovskih odnosih priznava pravico zastopstva in sklepanja pogodb edino državi, ki je obenem kot nositeljica oborožene sile dolžna čuvati skupne koristi.

Poleg naštetih z bistvom države nujno združenih pravic in dolžnosti, naj bi

bile skupne za celo državo enotno urejene sledeče zadeve:

1. Denar, državna posojila, monopoli, last in uprava za celo državo važnih prometnih sredstev (železnice, plovstvo, brezjav, telefon), vojska.

2. Obče državljansko (zemljiško ter strokovno rudniško, pomorsko trgovsko, obrtno industrijsko, menično, bančno, kreditno in immaterialno stvarno) pravo. Dalje na vse to nanašajoči se civilno-pravdni, izvršilni konkurzni redi ter kazensko pravo ter kazenski pravni red.

3. Okvirna zakonodaja:

a) Glede vseh stanovsko pravnih zadev (kmetijsko, obrtno-industrijsko, trgovsko) glede obeh samo stanovske določbe: (uradniško, delavsko pravo ter odvetniški, notarski, zdravniški in inženerski red itd.).

b) Glede razmerja države do Cerkve, prosvete, zdravstva (socialne politike).

c) Glede organizacije uprave ter sodstva.

4. *Skupne finance.* Za kritje skupnih državnih stroškov naj bi država imela poleg dohodkov iz svojih resorov in podjetij (prevoznine železnic, pošte itd.) železniški prometni davek, carina, monopoli, pristojbine, koliki, takse itd.) pravico upeljati enoten progresiven dohodninski davek.

Vse zadeve, ki niso v smislu navedenih točk izrečno pridržane državnih oblasti, naj bi spadale v pristojnost avtonomnih pokrajin in njim podrejenih samoupravnih edinic.

Na podlagi tega naj bi se državna uprava uredila kakor sledi:

I.

Država se razdeli na avtonomne pokrajine, ki obsegajo po možnosti zaokroženo kulturno in gospodarsko enotno zemljo (med njimi obsega Slovenija vse dele svojega dosedanjega ozemlja s Prekmurjem.)

II.

Pokrajine se dele v okraje in občine, ki so enako kot pokrajine, juridične osebe po javnem in privatnem pravu. Pokrajine in okraji so obenem samoupravne edince in krajevne edince so državno pravo. Občine so le samoupravne edince.

III.

Vsaka pokrajina, okraj in občina ima svojo skupščino. Pokrajinska in okrajna skupščina si izvolita svoje predsedstvo.

IV.

Pokrajina ima svojo vlado, ki jo sestavi predsednik. Pokrajinska vlada je največji izvršilni organ pokrajinske samouprave ter šteje poleg predsednika 12 članov, izmed katerih prevzame vsak po enega izmed naslednjih resorov:

1. Notranje zadeve. 2. Trgovina in obrt. 3. Javna dela. 4. Šume in rude. 5. Kmetijstvo. 6. Agrarna reforma. 7. Prehrana. 8. Uk in bogočastje. 9. Zdravstvo. 10. Socialna politika. 11. Pravosodje. 12. Finance.

V.

Predsednika pokrajinske vlade imenuje vladar na predlog ministrskega sveta izmed treh kandidatov, ki jih je določila iz svoje srede pokrajinska skupščina. On ga razrešuje njegovih dolžnosti. Člane pokrajinske vlade potrди ministrski svet.

VI.

Predsednik Pokrajinske vlade in njegovi člani so odgovorni v vseh avtonomnih zadevah pokrajinski skupščini. *Proti*

njihovim rešitvam v avtonomnih zadevah ni dopustna nobena pritožba, izvemši na pokrajinsko upravno sodišče.

VII.

Avtonomnih resorov tiče se posle državne uprave v pokrajini upravljajo pristojni člani pokrajinske vlade. Predsednik Pokrajinske vlade stoji na čelu vse civilne državne uprave v pokrajini. Člani pokrajinske vlade so v tej funkciji odgovorni resortnim ministrom, predsednik pokrajinske vlade pa ministrskemu svetu.

VIII.

Pokrajinska vlada imenuje, premešča in odstavlja uradnike vseh resorov, ki jih ona upravlja. Imenovanje, premestitev ali odpust uradnikov od šestega činovnega rãzreda dalje, mora potrditi pristojni minister. Premestitev uradnikov po pokrajinski vladi upravljenih resorov v območju druge pokrajinske vlade ali v ministrstvo ali narobe, spada v delokrog pristojnih resortnih ministrov, ki pa so pri tem navezani na soglasje prizadetih pokrajinskih vlad. Vsi od pokrajinske vlade imenovani uradniki so tudi njej odgovorni.

IX.

Uradniki onih panog državne uprave v pokrajinah, ki jih ne upravlja pokrajinska vlada, so odgovorni pristojnemu ministru, ki jih v lastnem delokrogu nastavlja, premešča in odstavlja. Načelnike najvišjih upravnih enot te vrste v pokrajini imenuje, premešča in odstavlja pristojni minister v dogovoru s predsednikom pokrajinske vlade. V vseh važnih zadevah občujejo ti načelniki s pristojnim ministrom potom predsednika pokrajinske vlade.

X.

V sporih med različnimi pokrajinskimi vladami kakor tudi v sporih med pokrajinsko in osrednjo vlado razsoja posebno državno sodišče.

XI.

Posli pokrajinske skupščine so poleg terno predloga za predsednika pokrajinske vlade (člen V) zlasti:

1. *Zakonodaja v vseh stvareh, ki niso izrečno pridržane državnim zakonodajam.*

2. Skrb za važne javne naprave, ki presegajo delokrog po edinih krajih.

3. Pokrajinske finance.

a) Razpolagajo s pokrajinskim imetjem in s pokrajinsko javno lastjo. Pokrajini pripada vse imetje bivše državne in avtonomne uprave, kolikor jo po teh določbah ona prevzame.

b) Sklepanje o pokrajinskih davščinah. Pokrajinski upravi so pridržani zlasti:

1. Dohodki avtonomnih resorov in podjetij.

2. Doklade na enotni državni progresivni dohodninski davek.

3. Posebni davki, kakor zemljiški, hišni (hišnorazredni in hišnonajemninski) davek, pridobnina (obča in posebna) davek od prirastka na vrednosti, davek na spekulacije in borzne kupčije, zapuščinški davek, oddaja premoženja itd.

4. Trošarina (n. pr. davek na alkohol), ki pa naj bo pri najvažnejših potrebščinah izključena.

c) Najemanje in konverzija pokrajinskih dolgov.

d) Sklepanje o pokrajinskem letnem proračunu in računskem zaključku.

5. Administrativni nadzor nad okraji in občinami o stvareh okrajne in občinske samouprave.

XII.

Pokrajinska skupščina se mora letno sklicati vsaj dvakrat. V prvem zasedanju rešuje pokrajinski proračun za prihodnje leto po predlogu pokrajinske vlade, v drugem pa sklepa ob računskem zaključku. Pokrajinska skupščina se mora sklicati, če to smatra za potrebno pokrajinska vlada, ozir. njen predsednik, ali če to zahteva polovica njenih članov. Ako se skupščina ne skliče tekom treh mesecev, se lahko snide sama k zasedanju.

XIII.

Zakone, ki jih sklène pokrajinska skupščina, predlaga predsednik pokrajinske vlade, preden jih objavi, potom ministrskega sveta vladarju v potrdilo. Ako se zakon tekom dveh mesecev ne potrdi in tudi ne vrne predsedstvu deželne vlade, da ga predloži vnovič v pretres, ga sme predsednik deželne vlade, če ga pokrajinska skupščina v to izrečno pooblasti, objaviti.

XIV.

Pokrajinska vlada izdaja izvršilne naredbe k vsem pokrajinskim kakor tudi državnim zakonom.

XV.

Okrajnega predstojnika imenuje vlada izmed treh zadostno kvalificiranih kandidatov, ki jih predlaga okrajna skupščina. Imenovanje potrди minister za notranje zadeve.

XVI.

Posli okrajne skupščine so poleg terno predloga za okrajnega predsednika zlasti:

1. Skrb za javne naprave. 2. Razpolaganje z okrajno imovino in lastjo. 3. Skrb za okrajne finance. 4. Sklepanje o okrajnem letnem proračunu in računskem zaključku.

Občni zbor Jugoslovanske obrtne zveze v Ljubljani.

Vsled volitev v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo se je redni občni zbor zakasnil in se vršil šele v nedeljo, 19. decembra 1926. Ob 10. uri dopoldne je otvoril zborovanje društveni predsednik g. Anton Rojina in industrijalec v Ljubljani s pozdravom na vse navzoče delegate obrtnih zvez iz Slovenije kakor posamezne prijatelje obrtnega stanu, ki so počastili s svojo navzočnostjo občni zbor med katerimi je predvsem omeniti preč. g. kanonika Stroja, ki z mladeniško energijo dela kljub svoji veliki zaposlenosti v procvit obrtnega naraščanja v društvu rokodelskih pomočnikov. Posamezne obrtne zveze so bile zastopane po 17 delegatih.

Kot prvi poroča g. dr. Breclj, kot zastopnik načelstva SLS. V izbranih besedah oriše delovanje naših zastopnikov v Beogradu in obrazloži marsikatera dnevna vprašanja, ki tarejo trgovski in obrtni stan. S pozivom na združeno delo z vsemi stanovi, organiziranimi v Slovenski ljudski stranki, zaključil govornik svoje poročilo, ki je bilo z navdušenjem sprejeto.

K prvi točki dnevnega reda poroča predsednik. Na kratko oriše organizatorično delo Jugoslov. obrtne zveze po deželi in povdarja, da so se v kljub vsem gospodarskim krizam posamezne obrtne zveze dobro razvijale in nekatere izredno lepo napredovale. Kot vzgled je navedel delovanje zveze v Trziču, ki je poleg vsega rednega poslovanja izpeljala zadnje leto krasno zasnovano obrtno razstavo s srečkanjem ter tako veliko pripomogla, da so obrtniki raznih strok v njenem okolišu razpečali svoje izdelke, obenem pa se, vsled razstave spodbujeni, izpopolnjevali v strokovni izobrazbi. Tudi druge zveze so se udejstvovale na raznih poljih in tako lahko zaznamujemo lepe uspehe, ki jih je dosegla zveza v Št. Vidu, Radovljici, Fara pri Kostelu in Novomestu. Z ozirom na bližajoče se volitve v občinske odbore opozarja predsednik posamezne zveze, naj se ne stršijo truda, da dosežejo v skupnem nastopu z drugimi stanovi primerno zastopstvo pri občinskem gospodarstvu pod okriljem SLS. Nadalje omenja predsednik v svojem poročilu o društvenem glasilu »Jugoslovanski Obrtnik«. Naklada lista je v letošnjem letu ostala na višini pretečenega leta, kar je prav lahko umljivo, ako upoštevamo težke gospodarske razmere, ki tarejo posamezne stanove, med katerimi obrtni in trgovski stan ni izvzet. Le zavednost organiziranih čla-

nov se je zahvaliti, da bo v bodočem letu list izhajal na 8 straneh in mu bo vsled tega veliko lažje zadovoljiti cenjene naročnike.

Končno poroča o delovanju Jugoslovanske obrtne zveze z ozirom na volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo. Kljub velikim nerednostim, ki so se godile od strani nasprotnikov, se je velika večina volilcev izrazila za združeno stanovsko kandidatno listo in tako obsodila kvarno delovanje SDS v Beogradu, ki je vse storila kar je bilo v škodo obrtnemu in trgovskemu stanu. Ob tej priliki se dotakne tudi vprašanja o obrtnih zadrugah, ki so včlanjene v Zvezi obrtnih zadrug in omenja, da se je v pretežni večini proti volji članov zadruge nastopilo v prilog nasprotne kandidatne liste.

Z zahvalo g. Ivanu Ogrinu, ki je vse sile zastavil za vzorno izpeljavo volitev v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo, zaključil predsednik svoje poročilo.

Iz tajniškega poročila posnamemo, da je imel centralni odbor 25 sej. Dopisov je došlo 2012 in odšlo 3982. Dopisi, tičoč se volilnega boja niso všteti, ker se je vsa agitacija vršila skupno z drugimi organizacijami, ki so nastopale pod imenom »Volilni odbor združene stanovske kandidatne liste«. V pretečenem letu so se vršile volitve v razne zastope in korporacije. Jugoslov. obrtna zveza je pri vseh stopila v stik z drugimi stanovskimi organizacijami in sklenila posamezne kompromise za volitve v obrtno sodišče kakor tudi prizivno komisijo.

Na predlog g. kanonika Stroja se je vpeljalo posredovanje za vajeniška in pomočniška mesta.

Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je imela J. O. Z. v preteklem letu 60.879.41 Din dohodkov in 59.879 Din izdatkov. Na predlog gg. revizorjev je dal občni zbor blagajniku absolutorij in se mu zahvalil za vestno delovanje.

Za predsednika v novi poslovni dobi je bil zopet enoglasno izvoljen g. Anton Rojina, ki je izvolitev sprejel in se zahvalil za izkazano mu zaupanje. V odbor so bili nadalje izvoljeni gg. Ivan Ogrin, Ložar Jernej, Srebot Ivan, Žan Ivan, Kovačič Rudolf, Čadež Avgust.

Pri slučajnostih so posegali v debato delegatje obrtnih zvez kakor tudi prijatelji obrtnega stanu in vsestransko premotrili vprašanja, ki čakajo rešitve v bližnji bodočnosti v procvit in razmah obrtnega in trgovskega stanu. Z pozivom na delo za razvoj obrtno trgovske organizacije zaključil g. predsednik ob 12.40 uri občni zbor.

A. K.:

Namen obrtnih zadrug.

(Nadaljevanje.)

Posebnega pomena je, ako se vajeniška dela razstavijo skupno z deli učencev obrtno-nadaljevalnih šol ali z deli oddelkov državnih obrtnih učnih zavodov. Polnovredno se obe razstavni kategoriji izpopolnjujejo in združene omogočajo sodbo o stanju vajeniške izobrazbe. Nekateri mojstri imajo še vedno predodke proti šolskim napravam; pri takih skupnih razstavah (prilikah) pa bodo spoznavali, kako važen del vajeniške izobrazbe zavzemajo ravno nadaljevalne šole. Pa tudi mojstri sami bodo na takih razstavah dobili marsikatero izpodbudo; obratno pa bodo z obrtno-šolskim poukom poverjeni činitelji (faktorji) sami tudi odnesli marsikatero praktično misel, ki bo pouku pokazala nova pota in cilje. Taka razstava pa more biti obsežna in kvalitativno (vsebinsko) vsestranska. Nasprotno pa naj bi se razstavam učencev obrtnih šol pridružili tudi izdelki vajencev iz obrtniških delavnic.

Odlikovani vajenci naj se ne nagradijo z denarnimi zneski, pač pa naj se jim omogoči obisk kakega večjega mesta, kjer naj si pod pametnim vodstvom ogledajo podjetja in zavode, ki jim nudijo pobudo in pouk za nadaljni napredek. Priznavajo in odlikujejo naj se samo absolutno dobra dela; radi tega je popolnoma pogrešno, ako razstavi odbor že v naprej določi, koliko prvih nagrad, koliko drugih nagrad bo razdelil.

V Sloveniji imamo skoro vsako leto kje vajeniško razstavo. Ni pa nam znano, ali se je kod priredila **razstava pomočniških del**. Pomočniško delo pokaže končni uspeh vajenca. Čas je, da se začne tudi s specialnimi razstavami pomočniških izdelkov.

Obrtni pouk na šolah in učni tečajih.

Ker smo se že nekoliko pomudili pri pospeševanju obrtniške izobrazbe potom razstav, bo prav, da omenimo tudi obrtne šole. Še prej smo opozorili na vzgojno dolžnost učnega gospodarja. Obrtni red podreja nedoletnega vajenca očetovski vzgoji učnega gospodarja, vajenec uživa njegovo zaščito in skrb. Vajenci pa so dolžni obiskovati obstoječe splošno obrtno-nadaljevalne šole kakor tudi strokovno nadaljevalne šole, dokler niso popolnoma dosegli učnega cilja. Samo oni vajenci morejo biti oproščeni obiska teh šol, ako so že dovršili obrtno-nadaljevalno šolo, ali pa so uživali z uspehom kak drug pouk, ki je temu vsaj polnovreden. Vendar o tem ne odloča niti vajenec niti

učni mojster, ampak le šolski svet, ki tvori za šole dotičnega okraja prvošolsko oblast. Sicer pa preneha šolska dolžnost vajenca samo z 18. izpolnjenim letom, ako so dani gornji pogoji.

Ako vajenec redno ne obiskuje šole, lahko nastopijo zanj kakor za učnega mojstra težke škodljive posledice. Vajencem obrtno oblastvo lahko podaljša redno dogovorjeno ali določeno učno dobo, ako vsled lastne krivde ne dosežejo pri pouku zadostnega uspeha, ali ako so bili disciplinarnim potom začasno izključeni od šolskega pouka.

Obrtno-nadaljevalne šole so splošne, t. j. one, katerih učna snov se omejuje na predmete, ki enakomerno koristijo vajencem različnih obrtnih kategorij; strokovne pa podajajo možnost za intenzivnejšo nadaljno strokovno izobrazbo samo enega obrta ali pa ene skupine sorodnih obrtov. Za vajence, ki niso z uspehom dovršili niti osnovne ljudske šole, so predvideni posebni obrtni enoletni pripravljalni razredi, katerega sme vajenec ponavljati samo enkrat. Za vsako obrtno-nadaljevalno šolo je določen šolski okoliš, iz katerega morajo vajenci šolo obiskovati; pri strokovnih obrtnih šolah se razteza dolžnost obiska samo na vajence obrta ali obrtne skupine, za katero je šola določena.

Razen javnih obrtnih šol imamo tudi **prostovoljno** ustanovljene splošno obrtne ali strokovne šole, katerim pa se podeli pravo javnosti in značaj obvezne šole. Javne obrtno-nadaljevalne šole morajo vzdrževati obrtniki, pokrajina in pa občina. Zastopniki teh treh, zastopnik države in voditelj šole tvorijo šolski svet, ki je za svoj okraj obrtno-šolska oblast prve stopnje. Temu šolskemu svetu so podrejeni še šolski odbori, ki izvršujejo šolski nadzor predvsem po šolskih nadzornikih.

Potrditev delavskih izpričeval po zadrugi za pomočnike, ki pripadajo zadrugi. Obrtni red navaja v § 14, da je za doprinos dokaza o usposobljenosti za nastop **rokodelskega** obrta potrebno:

- a) redovito dokončanje učnega razmerja,
- b) večletna zaposlenost kot pomočnik.

K prvemu dokazu spada učno izpričevalo ter spričevalo o prestani pomagalski preskušnji ali pa od zadruge izdano pomočniško pismo (Gesellenbrief). Učno izpričevalo dobi vajenec od svojega učnega gospodarja, ako mojster po svojem obrtu ni pripadal nobeni zadrugi, ali ako se je vajenec izučil obrti v tovarniškem podjetju. Ta učna izpričevala morajo biti potrjena od občinskega urada, kjer ima obrtnik ali tovarna svoje

stajališče (obratovališče). Ako pa se je vajenec izučil pri obrtniku, ki je član zadruge, dobi vajenec od zadruge izstavljeno **pomočniško pismo**. Pismo pa sme zadruga izdati le na podlagi uporabe učnega izpričevala, na podlagi odhodnega izpričevala obrtno-nadaljevalne šole ter ako je vajenec z dobrim uspehom napravil preizkušnjo za pomočnika.

Pri obrtih, katere ne štejemo med rokodelske, izstavi zadruga učno pismo namesto pomočniškega, ako je vajenec dobro prestal vajeniško preizkušnjo. Vidimo torej, da igra pri izdaji učnih dokazov precej glavno vlogo le zadruga. Nobeno učno ali pomočniško pismo ne more iti preko nje, ker sme ta pisma izstavljati samo zadruga.

Pomočnike štejemo med pripadnike zadruge. Obrtnik-član zadruge mora vsakega pomočnika prijaviti svoji zadrugi ter predložiti zadrugi njegovo delavsko knjižico, da ga more zadruga vpisati v posebno knjigo, v seznam pomožnih delavcev. Ako in kadar pomočnik zapusti gospodarja, mora ta naznaniti njegov odhod ter preskrbeti, da zadruga potrdi zaposlenost pomočnika v njegovem obrtu. S tako potrjeno knjižico gre lahko pomočnik brez skrbi po svetu ter ga nobeno oblastvo ne more sekirati. Vsak delodajalec mu ga **mora** izstaviti, a zadruga mu ga mora potrditi.

Nihče pomočnikov naj ne odhaja od svojega delodajalca predno mu ni dal izpričevala, ki naj bo pravilno potrjeno od zadruge. Koliko poznejših poti in skrbi si bodo na ta način prihranili!

Veliko skrbi mora zadruga posvečati izobrazbi obrtnega naraščaja. Ne samo, da mora nadzirati pouk pri mojstrih, v učnih (zavodih in poučnih tečajih), zadruga ima tudi pravico, da vrši (obdržava) **vajeniške ter pomagalske preizkušnje**.

Zadruga mora skrbeti, da se vsi v **rokodelskih obrtih** zaposleni vajenci podvržejo na koncu učne dobe pomagalski preizkušnji. Pri preizkušnji mora vajenec dokazati, da si je prisvojil ono znanje in spretnost, katera se zahteva za pomočnika.

Enako skrb ima obrtno oblastvo za one vajence, kateri so se izučili v podobnih tvorniških podjetjih odnosno v rokodelskih obrtih, kateri ne pripadajo nobeni zadrugi. (Dalje prih.)

bra 1872. Učil se je kiparstva in slikarstva pri Juriju Tavčarju v Idriji. Kot pomočnik je delal pri Progarju v Celovcu, pri podobarju Kelihu v Zagrebu in pri podobarju A. Rovšku v Ljubljani. Pred 20 leti je začel na svojo roko izvrševati slikarstvo. S slikarjem Markovičem sta figuravno preslikala župno cerkev v Radečah pri Zidanem mostu. Z oljnatimi barvami je naslikal več nabožnih slik, ki krasijo razne cerkve v ljubljanski škofiji. Nekatere slike so kopije, druge so lastna kompozicija. S slikami je okrasil uršulinsko obednico v Ljubljani. Posebno so znane kot njegovo spretno delo slike gledaliških odrov, na pr. v Rokodelskem domu v Ljubljani, v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu, v Lichtenturnovem zavodu, v Dobu, v Vodica, v Borovnici, v Sostrem itd. Tudi portretist je bil. Znani so nam portreti: prof. Janeza Gnjezde, fin. svetnika Val. Levičnika, g. Lavrencija in gospe Angele Češnovar v Kolodvorski ulici itd. — Med vojno je bil štiri leta v vojaški službi, kjer je dobil kal bolezni. Le s težavo je pred leti še slikal zadnja štiri leta pa radi bolezni ni mogel izvrševati svojega priljubljenega opravila. V pokojnem Mateju Trpinu smo izgubili moža, ki ga bo naša cerkvena umetnost zelo pogrešala, izgubili pa smo tudi neutrudljivega delavca v naših katoliških društvih. Mojstri, ki so bili pred 25 leti kot rokodelski pomočniki v rokodelskih društvih v Celovcu in Zagrebu, imajo v najboljšem spominu svojega tedanjega tovariša Mateja Trpina. Zlasti pa je blagodejno deloval v ljubljanskem kat. društvu rokodelskih pomočnikov. Vsakemu tovarišu je prigovarjal, naj se z vso vnemo poprime svoje obrti, naj porabi mladostni čas, da se vsestransko izobrazí in spolpolni. Marsikdo je ravno po njegovem prigovarjanju poskrbel, da je v svoji obrti še bolj napredoval in da se je splošno še bolj obrazil. Zato žaluje ob njegovi smrti poleg njegove rodbine tudi veliko hvaležnih prijateljev.

Obvestilo Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani

o razpisu ministrstva za trgovino in industrijo z dne 20. dec. 1926, št. 20451/III, ki se tiče razpusta zbornice in razpisa novih volitev.

Komisijo, katero sem v podrejenem mi ministrstvu postavil z odlokom z dne 30. oktobra 1926, št. 17391/III in koji sem poveril nalogo, da pregleda material o volitvah Zbornice za trgovino,

† Matej Trpin.

Umrl je 28. dec. 1926. slikar Matej Trpin. Rojen je bil v Idriji 29. septem-

obrt in industrijo v Ljubljani in da oceni pritožbo proti tem volitvam, obvestila me je, da je v volilnem postopku ugotovila sledeče nepravilnosti:

1. Volilna komisija ni ustanovila števila po pošti došlih volilnih pošilk na temelju seznama, v katerega so vpisane prispele volilne pošilke po rednih številkah. Število glasov po seznamu izkazuje napram rezultatu skrutinija v trgovskem odseku presežek 195 glasov, a v obrtnem odseku presežek 329 glasov, katera razlika v zapisnikih volilne komisije ni utemeljena.

2. Volilna komisija se ni striktno držala odredbe čl. 12. volilne uredbe o vodstvu seznama volilcev, v katerega se morajo po vrsti glasovanja in odpiranja volilnih pošilk vpisovati volilci, ampak je mimo te odredbe namesto vpisovanja zlagala in vezala legitimacije ter jih označevala s tekočimi številkami ter je tako grupiranje legitimacij označila za seznam volitev.

3. Volilna komisija bi morala v zmislu čl. 14. volilne uredbe primerjati oddane glasove s številom volilcev, in še le potem pričeti odpirati ovoje z glasovnicami. Iz zapisnika volilne komisije ni razvidno, da se je tako napravilo.

4. Pri poizkusnem štetju dne 24. septembra 1925 ni volilna komisija v redu izvedla kontrolnega štetja v I., II. in v polovici III. kategorije obrtnega odseka, ampak je neovrženo pustila domnevo, da je bilo kaj podtaknjeno. („Nego je ostavila odprano sumnjo, da je izvršena kakva podvala“), dasi se število glasovnic ni strinjalo niti s številom prečrtanih volilcev v imeniku volilcev, niti s številom legitimacij.

5. Volilna komisija je izvršila skrutinij dvakrat, vsakokrat z drugačnim uspehom, a ni v zapisnikih pojasnila razlogov za nastale razlike. Oba skrutinija sta se izvršila v razdobju enega do štirih dni.

6. V I. kategoriji trgovskega odseka je ob drugem skrutiniju bila razveljavljena ena glasovnica z žigom 6. septembra 1926, katere se ob prvem skrutiniju ni opazilo. Ko volilna komisija ni ob prvem skrutiniju opazila neveljavnosti glasovnice, more naknadna konstatacija neveljavnosti ene glasovnice opravičiti sumnjo, da je izvršena naknadno kakšna nedopustna manipulacija, s katero je napravljen en glas neveljaven.

7. Zapisniki volilne komisije so se vodili osobito glede skrutinija sumarno in ne dajejo točne slike o delu volilne komisije. Slučaj glasovnice z žigom ni omenjen v nobenem zapisniku.

Predložen mi material o nedopustni agitaciji ter o nedopustnem zbiranju

legitimacij in glasovnic in o skupnem pošiljanju volilni komisiji po predstavnikih stanovske kandidatne liste „Združenih trgovskih gremijev in zadrug ljubljanske in mariborske oblasti“, mi zadostuje za konstatacijo, da se je v volilni borbi porabljal sredstva, koja ne samo da po zakonu niso dovoljena, ampak tudi kaznjiva v zmislu čl. 22. volilne uredbe.

Oziraje se na navedene nepravilnosti in na okolnost, da so v igri činjenice, katere so pri nastalih malih razlikah v glasovih v kategorijah posameznih odsekov mogle med listama obeh nasprotnih strank brez dvoma vplivati i na sam izid volitev, odločam na osnovi § 23. zakona o zbornicah z dne 29. junija 1868, drž. zak. št. 85 in uvažujoč odločbo Upravnega sodišča od 28. maja 1885, koja izreka načelo, da se sme novoizvoljena zbornica razpustiti pred njenim konstituiranjem, kakor tudi na osnovi čl. 8. Uredbe o organizaciji ministrstva trgovine in industrije:

1. da se razpusti novoizvoljeno Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani;

2. da se postavi za komisarja zbornice Ivana Jelačina ml., predsednika Zbornice v Ljubljani, a za njegovega namestnika Ivana Ogrina, podpredsednika Zbornice, ki takoj prevzmeta svoje dolžnosti;

3. da se za Zbornico razpišejo nove volitve, ki se morajo izvesti v roku, določenem v čl. 21. volilne uredbe.

Tretji oddelek ministrstva izvede takoj ta odlok.

Minister trgovine in industrije:

Dr. Ivan Krajač, l. r.

Davčne zadeve.

Prijave za odmero davka od zaslužka telesnih delavcev (delavk) za leto 1927.

1. Telesni delavci (delavke), ki opravljajo delo samostalno ali od delodajalca neodvisno (postrežki, dminarji, žagarji, ulični prodajalci raznih potrebščin in živil, čistileci čevljev in tem podobni) morajo predložiti brez posebnega poziva gornjo prijavo najkasneje do dne 31. januarja 1927 ter napovedati zaslužek, ki ga bodo po vsej priliki dosegli v l. 1927.

2. V istem roku morajo vložiti prijavo delodajalci za svoje telesne delavce, če ne odvajajo davka z mesečnim ali četrtletnim seznamkom, in končno vsi zasebniki za svojo služinčad. V prijavah je navesti za vsakega posameznega delavca zaslužek, ki ga bodo predvidoma v l. 1927. dosegli. 3. Delodajalci, ki odpremljajo pobrane zneske z mesečnimi seznamami (indu-

strijska, rudarska, gradbena, železniška, hotelska, restavracijska in trgovska podjetja, slednja ako kupčujejo »na debelo« ali »na drobno«) morajo opremiti pobrane zneske in predložiti sezname najkasneje do 14. vsakega meseca, delodajalci pa, ki odvajajo pobrane zneske s četrtletnimi izkazi, tekom 14 dni po preteku vsakega četrtletja. Delavci (delavke), ki niso dovršili 18. leto, ali ki so prekoračili(e) 65. leto starosti, niso zavezani davku od zaslužka telesnih delavcev. Prijave po točki 1. in 2. so zavezane kolku 5 Din.

Davek na poslovni promet. 1. Davkoplačevalci, katerih promet v letu 1926. ni dosegel zakonito določene meje 360.000 Din in ni bil manjši od 15.000 Din, potem vse svobodne profesije, ne glede na velikost opravljenega prometa, so dolžni do dne 31. januarja 1927 vložiti predpisano prijavo. 2. Vsa podjetja, zavezana javnemu polaganju računov, družbe z omejeno zavezo in vsi oni obrati in ona podjetja, katerih promet je presegal v minulem letu 360.000 Din morajo voditi knjigo opravljenega prometa in predložiti v 30 dneh po preteku vsakega četrtletja prijave ter hkrati plačati odpada-joči 1 odstotni davek na poslovni promet. 3. Davkoplačevalci, ki so bili že v letu 1926. navezani voditi knjigo opravljenega prometa, so dolžni predložiti prijavo in plačati davek na poslovni promet za IV. četrtletje 1926 do dne 30. januarja 1927.

Naznanilo o izplačanih službenih prejemkih. Vsakdo, ki izplačuje službenih prejemkov na leto za eno osebo več nego 5000 Din, je dolžan, ako ta oseba ni zavezana davku na zaslužek telesnih delavcev, vložiti za odmero dohodnine naznanilo o izplačanih službenih prejemkih v l. 1926. do konca meseca januarja 1927. Za to naznanilo ni plačati nobene takse.

Razgrnitev predpisanih izkazov in prizivni roki. O davkih, ki so jih davčna oblastva odmerila v IV. četrtletju 1926, bodo predpisani izkazi razgrnjeni prvih 15 dni meseca januarja 1927, kolikor niso bili davčni zavezanci opozorjeni na razgrnitev izven tega roka. Prizivni rok se pričinja s 16. dnem po razgrnitvi in traja 15 dni.

Dospelost direktnih davkov. Dne 1. februarja 1927 dospo v plačilo neposredni davki za l. četrtletje 1927. Davčni uradi so upravičeni jih prisilno izterjati, če se ne plačajo v 14 dneh po dospelosti, in zaračunati poleg 8 odstotnih zamudnih obresti še za opomin po 1 paro od vsakega dinarja davčnega zaostanka.

Napoved za odmero dohodnine za l. 1927.

Uradni list št. 117 objavlja razglas za odmero dohodnine za l. 1927. Davčni zavezanci morajo podati, ne da bi čakali na poseben poziv davčnega oblastva, po § 202., drž. zakona št. 220, najkasneje do dne 31. januarja 1927 napoved o svojih davku zavezanih dohodkih in po § 157. novele o osebnih davkih z dne 23. januarja 1914 drž. zak., št. 13 tudi o dohodkih onih svojcev, ki žive z davčnimi zavezanci v skupnem gospodarstvu. Dohodki članov hišnega gospodarstva iz službenih prejemkov se po čl. 206., točki 2.) finančnega zakona za l. 1926/27 ne prištevajo dohodku hišnega poglavarja. Zaslужek telesnih delavcev (delavk) ni zavezan dohodnini; zato je ti davčni zavezanci glede zaslužka od telesnega dela ne vlagajo napovedi za dohodnino.

Potrebni uradni obrazci se dobivajo brezplačno pri davčnih oblastvih in davčnih uradih. Napovedi je oddati v Ljubljani pri davčni administraciji, drugod pa pri onem davčnem okrajnem oblastvu, v čigar okraju davčni zavezanec redno prebiva.

Davku zavezani dohodki se morajo napovedati po § 156. novele o osebnih davkih v znesku, ki so ga v l. 1926 v resnici dosegli. Zneske je navesti v dinarski veljavi.

Ako dohodki še ne obstoje vse leto, jih je vzeti v poštvo po verjetnem letnem donosu.

Napoved se sme vložiti ali pismeno ali pa dati ustno na zapisnik in sicer tudi pri pristojnem davčnem uradu. Ker utegne pozneje naval strank rasti, se opozarjajo davčni zavezanci v svojo lastno korist, naj podajo ustne napovedi čimprej.

Kdor v določenem roku ne vloži napovedi, temu se odmeri dohodnina brez nadaljnega poziva na podlagi uradno nabranih podatkov.

Napoved se mora opremiti po tarifni postavki 231. zakona o taksah in pristojbinah s kolkom za 5 Din, dokler se ne izdado tiskovine z vtisnjeno takso.

Kakšne privilegije ima obrtna banka SHS.

Na razna vprašanja kaj jamči, da bo mogla Obrtna banka Kr. SHS nuditi kredite po nizki obrestni meri in kaj jamči, da bo denar pri tem zavodu varno in obenem plodonosno naložen, navajamo v naslednjem nekatera zakonska določila, ki dajejo Obrtni banki SHS odlične pred-

nosti pred vsemi drugimi zasebnimi denarnimi zavodi, koja nam kažejo v zadostni meri, kako privilegirano stališče bo zavzemal ta zavod.

Banka je predvsem po zakonu oproščena plačanja vseh državnih in samoupravnih taks pri osnovanju in izdaji svojih akcij. Banka je nadalje oproščena plačanja davka in doklad, katere plačajo po svojih zaključnih računih društva, obvezana na javno polaganje računov. Za te davke velja oprostitev tudi glede samoupravnih doklad.

Minister financ mora za Obrtno banko SHS predvideti v državnem proračunu počenši z letom 1926-27 vsako leto iznos treh in pol milijona dinarjev. Pri tem se bo računalo tako, da bo smela znašati udeležba največ 40 odstotkov celokupnega vplačanega osnovnega kapitala. S to vsoto bo država nakupila delnice banke, s katerimi bo razpolagal minister trgovine in industrije.

Država se za vplačani drž. denar odreče vsaki pravici na dividendo, obresti ali na katerisibodi drugi dobiček. Tudi ne bo imela država, pri še tako visoki kapitalni udeležbi, več kot 25 glasov.

Z zakonom je tudi zagotovljeno, da bo Narodna banka Kr. SHS prejemala na reeskont menice Obrtne banke Kr. SHS, kar bo vsekako pomagalo k nadaljnjim cenanim kreditom.

Brezdvomno bo uprava banke stremela za tem, da si pridobi še druge privilegije. Da bo pri takih izrednih pooblaščenjih mogoče dajati kredite po zelo nizki obrestni meri, da se bo delnice takega zavoda najboljše cenilo in da bodo nosile tudi dobro dividendo je tudi izven vsakega dvoma. V upravi banke morajo biti po zakonu zastopani pravi, samostojni obrtniki vedno z nadpolovično večino, tako, da bo ta banka res prava obrtniška ustanova.

Razno.

Konkurzi v l. 1926. V l. 1926. je bilo pri protokoliranih tvrdkah v Sloveniji razglašanih 29 (leta 1925. : 32) konkurzov, i. s. pri posameznih tvrdkah 18 (21), pri javnih trgovskih družbah 2 (5), pri družbah z omejeno zavezo 3 (3), pri delniških družbah 2 (1) in pri zadrugah 4 (2). Pri neprotokoliranih tvrdkah je bilo l. 1926. (1925) razglašanih 48 (46) konkurzov.

Ukinjenje dveh gospodarskih zbornic. Iz Beograda poročajo, da je ministertvo trgovine in industrije že izdelalo načrt zakona o gospodarskih zbornicah, po katerem bi se ukinili gospodarski

zbornici v Velikem Bečkereku in v Podgorici. Pristojnost prve zbornice se bo porazdelila med beograjsko, novosadsko in osješko zbornico, a pristojnost druge med zbornicami v Sarajevu in Skoplju.

Taksa na reklame. Dne 5. januarja t. l. je potekel rok za plačilo takse za reklamo, v obliki napisanih in naslikanih stalnih objav, ki se obešajo na raznih krajih, ali so izdelane na zidovih, zgradbah, tramvajih itd., kakor tudi v obliki svetlobnih objav. Če se taksa pravočasno ne plača, znaša kazen trikratno redno takso.

Takso za pravico, da se točijo pijače (točilno takso po tarifni postavki 62) je plačati za prvo poletje 1927 do dne 31. januarja 1927. Zakasnitev plačila se kaznuje s trikratno redno takso.

Letno takso za biljarde za l. 1927. v znesku Din 200 je plačati do dne 15. januarja 1927. Zakasnitev plačila se kaznuje s trikratno redno takso.

Takso na vozila (automobile, fижakerske in polfижakerske vozove) je vplačati za l. 1927. v Ljubljani in Mariboru do konca meseca februarja t. l., v ostalih krajih pa do konca meseca januarja t. l. Na navedena vozila se pobira taksa ne glede na to ali se rabijo in ali so uporabna. Za zamudna plačila se naloži lastniku vozila kazen.

Ljubljanski velesejm v l. 1927. Na zadnji seji upravnega odbora Ljubljanskega velesejma se je predložila bilanca o moralnem uspehu prirediteljev v l. 1926. Tako velesejm kot Pokrajinska razstava »Ljubljana v jeseni« sta moralno izborno uspela, da, v očigled težki gospodarski krizi nad pričakovanje dobro. Opravičenost obstoja te važne gospodarske institucije se je s tem zopet pokazala, kakor tudi utrdila nje slabost.

Sklenilo se je prirediti prihodnje leto VII. Mednarodni vzorčni velesejm v času od 2. do 11. julija. Pokrajinsko razstavo pa, ki bo nosila kmetijski karakter, od 10. do 19. septembra. Po dosežanem zanimanju obeta VII. velesejm v nizu dosežanih prirediteljev postati eden najboljših. Pokrajinski-kmetijski razstavi, pa je že vnaprej zasiguran popolni moralni uspeh, vsaj se priredi ta prirediteljev v proslavo 160 letnice obstoja Kmetijske družbe v Ljubljani, ki bo napela vse moči, da razstava čim preglednejše in impozantnejše izpade.

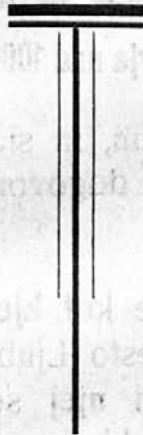
Ker si je od letošnjih razstavljalcev že 75% zasiguralo svoje stare prostore za prihodnje leto, ni več veliko izbire v prostorih na razpolago. Zato naj se oni novi razstavljalci, ki si žele špeciјelne namestitve, zglašijo takoj v sejmskem uradu, da se ustrezne vsem željam.

Obrtno kreditna zadruga

v Ljubljani

r. z. z. n. z.

Pražakova ul. 3.

Sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopne računov, eskomptira menice itd. itd.

REMEC - COMP.

LJUBLJANA - SHS
KERSNIKOVA ULICA št. 7.

Prej

I. Bahovec nasl.

Tovarna na

DUPLICI pri Kamniku
STOLARSTVO

Upognjeno pohištvo.

Prešani furnirji za stole in mizarstvo.

Parketi. Rezani les.

Interurb. telefon:

Pisarna: Ljubljana 266. — Tovarna: Kamnik 4.

Telegrami:

Ljubljana Ingenieur Remec. — Kamnik Remec-Co.

Mednarodna razstava Bruxelles 1925
odlikovanje Grand prix z zlato kolajno.

Obrtniki!

Najvarnejše nalagate vaš denar v pupilarnem zavodu

HRANILNICE KMEČKIH OBČIN

v hiši Zadrुžne zveze

V LJUBLJANI, DUNAJSKA CESTA ŠT. 33.

Hranilnica kmečkih občin obrestuje hranilne vloge po najvišji meri in sprejema vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar ter se obrestovanje ne prekine. — Hranilnica kmečkih občin je pupilarno varen zavod, v katerega nalagajo kr. sodišča denar mladoletnih. Njeno poslovanje je pod nadzorstvom posebnega komisarja kot zastopnika pokrajinske uprave v Ljubljani. Posojila daje na zemljišča, občinam in korporacijam na amortizacijo.

Telefon šte. 16.

USTANOVLJENA LETA 1889.

Poštni ček 10.533.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

(GRADSKA STEDIONICA)

Ljubljana, Prešernova ul.

Stanje vložnega denarja nad 250 milijonov dinarjev.

Stanje vložnega denarja nad 1000 milijonov kron.

Sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Uprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je tu popolnoma varen.

STAVBNO PODJETJE

IVAN OGRIN

Ljubljana

Gruberjevo nabrežje šte. 8.

Prevzema vsa zidarska in druga stavbna dela. Izvršuje razne načrte in proračune. Izdaja strokovna mnenja.

Primerno nizke cene.

Delo solidno.

Telefon 426.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

je edini slovenski
zavarovalni zavod, ki
zavaruje proti požarnim škodam
poslopja, premičnine in
poljske pridelke.

Sprejema življenska zavarovanja v vseh kombinacijah.